

Premoženjska razmerja čezmejnih parov v Evropski uniji

urednice

María José Cazorla González

Manuela Giobbi

Jerca Kramberger Škerl

Lucia Ruggeri

Sandra Winkler

Edizioni Scientifiche Italiane

Izdajatelj: Edizioni Scientifiche Italiane s.p.a.
80121 Napoli, via Chiatamone 7
Internet: www.edizioniesi.it
E-mail: info@edizioniesi.it

Naslov: Premoženska razmerja čezmejnih parov v Evropski uniji

Urednice: María José Cazorla González, Manuela Giobbi, Jerca Kramberger Škerl,
Lucia Ruggeri, Sandra Winkler

Znanstveni svet: Maria Pia Gasperini, Ivana Kunda, Ana María Pérez Vallejo, Francesco
Giacomo Viterbo

Recenzenta: Stathis Banakas, Manuel Feliu Rey

Celotna knjiga in vsako poglavje je bilo pregledano v okviru dvojne anonimizirane ecenzije.

Prevod v slovenščino:

<i>Uvod</i>	Dean Zagorac (iz angleščine)
<i>I. poglavje</i>	Dean Zagorac (iz angleščine)
<i>II. poglavje</i>	Lucija Nanut Marković, Irena Ivelja (iz italijanščine)
<i>III. poglavje</i>	Dean Zagorac (iz angleščine)
<i>IV. poglavje (I. del)</i>	Dean Zagorac (iz angleščine)
<i>IV. poglavje (II. del)</i>	Neža Pogorelčnik Vogrinc (iz angleščine)

Leto izdaje: 2020.
ISBN: 978-88-495-4369-8

© 2020. Avtorji, navedeni v e-knjigi, ohranjajo vse pravice po avtorskem pravu. Kopiranje in razmnoževanje je dovoljeno le za nekomercialne namene in pod pogojem ustrezne navedbe vira. Vsak avtor je odgovoren za svoj prispevek v e-knjigi. Izdajatelj ne prevzema odgovornosti za uporabo njene vsebine ali za kršitve pravic tretjih oseb.

Ta e-knjiga je izdana v okviru projekta "Personalized Solution in European Family and Succession Law (PSEFS)", št. 800821-JUST-AG-2017/JUST-JCOO-AG-2017, ki ga v okviru projekta Justice sofinancira Evropska unija. E-knjiga predstavlja projektno obveznost št. 4.1. Na voljo je v slovenskem, angleškem, italijanskem, španskem in hrvaškem jeziku. Vse jezikovne različice e-knjige je mogoče brezplačno prenesti s spletne strani projekta PSEFS (www.euro-family.eu).

This project was co-funded by the European Union
Justice Programme (2014-2020)

The content of this e-book represents the views of the authors only and is their sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

VSEBINA

<i>Predgovor</i> Vesne Tomljenović	str.	1
<i>Predgovor</i> Belén Barrios Garrido-Lestache	str.	2
<i>Predgovor</i> Biserke Čmrlec-Kišić	str.	3
<i>Predgovor</i> Sonje Kralj	str.	4
<i>Predgovor</i> Paolo Pasqualis	str.	5

Uvod

<i>(Juan Ignacio Signes de Mesa)</i>	str.	6
--------------------------------------	------	---

I. poglavje

PREMOŽENJSKA RAZMERJA MED ZAKONCEMA	str.	13
--	------	----

I. del - Premoženska razmerja med zakoncema s čezmejnimi posledicami: Uredba (EU) 2016/1103	str.	13
--	------	----

1. Uvod <i>(Ana María Pérez Vallejo)</i>	str.	13
2. Uvodne misli glede področja uporabe Uredbe (EU) 2016/1103 <i>(Ana María Pérez Vallejo)</i>	str.	13

I. Pravo, ki se uporablja (20. to 35. člen) <i>(Ana María Pérez Vallejo)</i>	str.	15
--	------	----

1. Uvod <i>(Ana María Pérez Vallejo)</i>	str.	15
1.1 Poročne pogodbe, dogovori ali poravnave <i>(Ana María Pérez Vallejo)</i>	str.	16
1.2 Pravila o izbiri prava <i>(Ana María Pérez Vallejo)</i>	str.	17
1.3 Formalna in materialna veljavnost dogovora o izbiri prava <i>(Ana María Pérez Vallejo)</i>	str.	18
1.4 Učinki prava, ki se uporablja <i>(Ana María Pérez Vallejo)</i>	str.	18

II. Pristojnost <i>(Ana María Pérez Vallejo)</i>	str.	19
--	------	----

1.1. Kaj šteje kot sodišče? <i>(Ana María Pérez Vallejo)</i>	str.	19
1.2 Pristojno sodišče in dogovor o izbiri sodišča <i>(Ana María Pérez Vallejo)</i>	str.	20
1.2.1 Premoženska vprašanja v zvezi z dedovanjem in zakonskimi postopki <i>(Ana María Pérez Vallejo)</i>	str.	20
1.2.2 Premoženska vprašanja, ki niso povezana z dedovanjem in zakonskimi postopki <i>(Ana María Pérez Vallejo)</i>	str.	21

II. del - Premoženska razmerja med zakoncema, če zakonca nista sklenila dogovora v skladu z Uredbo (EU) 2016/1103	str.	23
--	------	----

1. Uvod <i>(María José Cazorla González)</i>	str.	23
--	------	----

2. Določitev prava, ki se v razmerjih s čezmejnim elementom uporablja po Uredbi (EU) 2016/1103, če med zakoncema ni dogovora (<i>María José Cazorla González</i>)	str.	25
I. Posledice uporabe evropskih uredb na zakonit premoženjski režim med zakoncema	str.	27
1. Uvod (<i>María José Cazorla González</i>)	str.	27
2. Premoženjska skupnost (<i>María José Cazorla González</i>)	str.	29
3. Ločitev premoženja (<i>Alba Paños Pérez</i>)	str.	30
4. Sistemi podrejenega skupnega premoženja ali udeležba pri pridobitvah (<i>Alba Paños Pérez</i>)	str.	31
II. Pristojnost (<i>Alba Paños Pérez</i>)	str.	32

II. poglavje

REGISTRIRANE PARTNERSKE SKUPNOSTI IN NJIHOVE PREMOŽENJSKOPRAVNE POSLEDICE

	str.	35
I. Uvod (<i>Lucia Ruggeri</i>)	str.	35
II. Področje uporabe	str.	37
1. Uvod (<i>Francesco Giacomo Viterbo</i>)	str.	37
2. Področje uporabe <i>ratione personae</i> : gotovosti in negotovosti, povezane z opredelitvijo »registrirane partnerske skupnosti« (<i>Francesco Giacomo Viterbo</i>)	str.	39
3. Materialno področje uporabe (<i>Francesco Giacomo Viterbo</i>)	str.	43
3.1 Pozitivna opredelitev: vprašanja, povezana s premoženjskopравnimi posledicami registriranih partnerskih skupnosti (<i>Francesco Giacomo Viterbo</i>)	str.	43
3.2 Negativna opredelitev: izključitve		
A) Pravna in poslovna sposobnost partnerjev in druga predhodna vprašanja (<i>Francesco Giacomo Viterbo</i>)	str.	44
3.3 B) Preživninske obveznosti, urejene z Uredbo (ES) 4/2009 (<i>Francesco Giacomo Viterbo</i>)	str.	45
3.4 C) Vprašanja, povezana z dedovanjem zapuščine po pokojnem partnerju, urejena z Uredbo (EU) 650/2012 (<i>Francesco Giacomo Viterbo</i>)	str.	47
3.5 D) Druge izključitve (<i>Francesco Giacomo Viterbo</i>)	str.	48
4. Področje uporabe <i>ratione temporis</i> (<i>Lucia Ruggeri</i>)	str.	49
III. Pristojnost	str.	50
1. Uvod (<i>Lucia Ruggeri</i>)	str.	50
2. Pristojnost v primeru smrti enega od partnerjev (<i>Lucia Ruggeri</i>)	str.	50
3. Pristojnost v primeru prenehanja ali razveljavitve registrirane		

partnerske skupnosti (<i>Lucia Ruggeri</i>)	str.	52
4. Pristojnost v drugih primerih (<i>Lucia Ruggeri</i>)	str.	53
5. Izbira sodišča in prava, ki se uporablja (<i>Lucia Ruggeri</i>)	str.	55
6. Alternativna pristojnost (<i>Lucia Ruggeri</i>)	str.	57
7. Subsidiarna pristojnost in forum necessitatis (<i>Lucia Ruggeri</i>)	str.	59
8. Začetek postopka pred sodiščem. Litispendenza in sorodne pravde (<i>Lucia Ruggeri</i>)	str.	59
IV. Pravo, ki se uporablja	str.	61
1. Načeli univerzalne uporabe in enotnosti prava, ki se uporablja (<i>Lucia Ruggeri</i>)	str.	61
2. Izbira prava, ki se uporablja (<i>Lucia Ruggeri</i>)	str.	61
3. Zahteve glede formalne in materialne veljavnosti dogovora o ureditvi premoženjskih razmerij med partnerjema (<i>Lucia Ruggeri</i>)	str.	62
4. Pravo, ki se uporablja, če partnerja ne izbereta prava (<i>Lucia Ruggeri</i>)	str.	63
5. Pojem »običajno prebivališče« (<i>Manuela Giobbi</i>)	str.	63
5.1 Običajno prebivališče v osebnih razmerjih v družini (<i>Manuela Giobbi</i>)	str.	65
5.2 Običajno prebivališče v premoženjskih razmerjih v družini (<i>Manuela Giobbi</i>)	str.	67
6. Navezna okoliščina državljanstva (<i>Manuela Giobbi</i>)	str.	68
7. Prevladujoče prisilne določbe in javni red (<i>Lucia Ruggeri</i>)	str.	70
V. Taksonomska raznovrstnost registriranih partnerskih skupnosti v Evropski uniji	str.	72
1. Uvod (<i>Roberto Garetto</i>)	str.	72
2. Primeri nepoenotenosti v Evropski uniji (»limping« status) (<i>Roberto Garetto</i>)	str.	73
3. Taksonomski okvir (<i>Roberto Garetto</i>)	str.	74
4. Pregled premoženjskopравnih posledic v državah članicah (<i>Roberto Garetto</i>)	str.	75
5. Problemi, ki se pojavljajo zaradi različnih modelov partnerskih skupnosti (<i>Roberto Garetto</i>)	str.	77
5.1 Ureditev v Španiji (<i>Roberto Garetto</i>)	str.	79
5.2 Ureditev v Italiji (<i>Roberto Garetto</i>)	str.	80
5.3 Ureditev v Združenem kraljestvu (<i>Roberto Garetto</i>)	str.	81
5.4 Ureditev v Avstriji (<i>Roberto Garetto</i>)	str.	82
5.5 Ureditev v Romuniji (<i>Roberto Garetto</i>)	str.	83

III. poglavje

PRISTOJNOST IN PRAVO, KI SE UPORABLJA, V DEDNIH ZADEVAH

I. Uvod (<i>Ivana Kunda and Sandra Winkler</i>)	str.	85
II. Področje uporabe (<i>Ivana Kunda and Sandra Winkler</i>)	str.	87

1. Časovno področje uporabe (<i>Ivana Kunda and Sandra Winkler</i>)	str.	87
2. Območje uporabe (<i>Ivana Kunda and Sandra Winkler</i>)	str.	88
3. Materialno področje uporabe (<i>Ivana Kunda and Sandra Winkler</i>)	str.	88
4. Čezmejne posledice (<i>Ivana Kunda and Sandra Winkler</i>)	str.	91
III. Pristojnost (<i>Ivana Kunda and Sandra Winkler</i>)	str.	91
1. Splošna pristojnost (<i>Ivana Kunda and Sandra Winkler</i>)	str.	91
2. Dogovor o pristojnosti (<i>Ivana Kunda and Sandra Winkler</i>)	str.	94
3. Subsidiarna pristojnost (<i>Ivana Kunda and Sandra Winkler</i>)	str.	96
4. Izbira prava kot podlaga pristojnosti (<i>Ivana Kunda and Sandra Winkler</i>)	str.	97
5. <i>Forum necessitatis</i> (<i>Ivana Kunda and Sandra Winkler</i>)	str.	98
6. Usklajevanje pristojnosti (<i>Ivana Kunda and Sandra Winkler</i>)	str.	98
IV. Pravo, ki se uporablja (<i>Ivana Kunda and Sandra Winkler</i>)	str.	99
1. Splošno pravilo (<i>Ivana Kunda and Sandra Winkler</i>)	str.	99
2. Izbira prava (<i>Ivana Kunda and Sandra Winkler</i>)	str.	100
3. Pravo, ki se uporablja za dopustnost in veljavnost razpolaganja ob smrti (<i>Ivana Kunda and Sandra Winkler</i>)	str.	101
4. Nekatera splošna vprašanja kolizije zakonov (<i>Ivana Kunda and Sandra Winkler</i>)	str.	103
V. Evropsko potrdilo o dedovanju (<i>Tereza Pertot</i>)	str.	105
1. Razlogi za uvedbo (<i>Tereza Pertot</i>)	str.	105
2. Od Haaške konvencije do Uredbe o dedovanju (<i>Tereza Pertot</i>)	str.	107
3. Značilnosti EPD (<i>Tereza Pertot</i>)	str.	108

IV. poglavje

PRIZNAVANJE IN IZVRŠEVANJE	str.	114
I. del - Postopek priznavanja in izvrševanja po Uredbi o dedovanju in uredbah o premoženjskih razmerjih med zakoncema in registriranimi partnerjema	str.	114
I. Uvod (<i>Jerca Kramberger Škerl</i>)	str.	114
II. Priznavanje sodb (<i>Jerca Kramberger Škerl</i>)	str.	116
III. Razglasitev izvršljivosti sodb (<i>eksekvatura</i>) (<i>Jerca Kramberger Škerl</i>)	str.	117
1. Dopustnost zahteve za eksekvaturu (<i>Jerca Kramberger Škerl</i>)	str.	117
2. Postopek na prvi stopnji (<i>Jerca Kramberger Škerl</i>)	str.	119
3. Ugovor zoper razglasitev izvršljivosti (<i>Jerca Kramberger Škerl</i>)	str.	119
4. Začasni ukrepi, vključno z ukrepi zavarovanja med postopkom		

eksekvatures (<i>Jerca Kramberger Škerl</i>)	str.	121
5. Stroški postopka eksekvatures (<i>Jerca Kramberger Škerl</i>)	str.	121
IV. Evropsko potrdilo o dedovanju (<i>Jerca Kramberger Škerl</i>)	str.	122
1. Postopek izdaje EPD (<i>Jerca Kramberger Škerl</i>)	str.	123
2. Pravna sredstva (<i>Jerca Kramberger Škerl</i>)	str.	124
V. Sprejemljivost in izvrševanje javnih listin in sodnih poravnav (<i>Jerca Kramberger Škerl</i>)	str.	124
1. Dokazna moč javnih listin (<i>Jerca Kramberger Škerl</i>)	str.	125
2. Zavrnitev in odložitev sprejema (<i>Jerca Kramberger Škerl</i>)	str.	126
3. Izvršitev javnih listin in sodnih poravnav (<i>Jerca Kramberger Škerl</i>)	str.	126
II. del – Zavrnitev priznanja in izvršitve	str.	127
I. Uvod (<i>Nežja Pogorelnik Vogrinc</i>)	str.	127
II. Alineja A) Javni red (<i>Nežja Pogorelnik Vogrinc</i>)	str.	128
III. Alineja B) Kršitev pravice do izjave (<i>Nežja Pogorelnik Vogrinc</i>)	str.	133
1. Vročitev pisanja o začetku postopka ali enakovrednega pisanja (<i>Nežja Pogorelnik Vogrinc</i>)	str.	134
2. Tožena stranka se ni spustila v postopek (<i>Nežja Pogorelnik Vogrinc</i>)	str.	135
3. Prvi dokument (<i>Nežja Pogorelnik Vogrinc</i>)	str.	135
4. Pravočasna vročitev opravljena na način, da bi tožena stranka lahko pripravila svojo obrambo (<i>Nežja Pogorelnik Vogrinc</i>)	str.	136
5. Tožena stranka možnosti izpodbijanja odločbe ni izkoristila (<i>Nežja Pogorelnik Vogrinc</i>)	str.	137
IV. Alineji (C) and (D) Nezdružljivost z drugo odločb (<i>Nežja Pogorelnik Vogrinc</i>)	str.	137
1. Alineja (C) (<i>Nežja Pogorelnik Vogrinc</i>)	str.	138
2. Alineja (D) (<i>Nežja Pogorelnik Vogrinc</i>)	str.	139
V. Spoštovanje temeljnih pravic in načel (<i>Nežja Pogorelnik Vogrinc</i>)	str.	140
<i>Literatura in sodna praksa</i>	str.	143

sklene pravni posel, in tretja oseba običajno prebivališče, ali iii) v zadevah, povezanih z nepremičnim premoženjem, pravo države, v kateri je premoženje». ¹¹²

4. Pravo, ki se uporablja, če partnerja ne izbereta prava

V Uredbi 2016/1104 so obravnavana merila za določitev prava, ki se uporablja, če ga partnerja ne izbereta. Ta merila omogočajo določitev prava, ki se uporablja, glede na kraj registracije partnerske skupnosti, »običajno prebivališče« ali »državljanstvo«. ¹¹³ Na podlagi 26. člena se namreč za premoženjskopravne posledice registrirane partnerske skupnosti prednostno uporablja pravo, na podlagi katerega je bila registrirana partnerska skupnost. Sodišče lahko za postopek v zvezi s premoženjskopравnimi posledicami uporabi drugo pravo samo izjemoma, če eden od partnerjev to izrecno zahteva. Uporaba drugega prava od tistega, ki ureja ustanovitev registrirane partnerske skupnosti pa je pogojena z nastopom dveh okoliščin. Sodišče lahko uporabi drugačno pravo samo, če ima institut registrirane partnerske skupnosti po pravu te druge države premoženjskopravne posledice, in če partner, ki predlaga uporabo drugačnega prava, dokaže, da sta imela partnerja »za daljše obdobje« zadnje skupno prebivališče v tej drugi državi ¹¹⁴, ali da sta se oba partnerja pri urejanju ali načrtovanju svojih premoženjskih razmerij sklicevala na pravo te druge države. Če sodišče oceni, da je mogoče uporabiti drugo pravo in ne tistega, na podlagi katerega je bila registrirana partnerska skupnost, se to pravo uporabi za premoženjskopravne posledice partnerske skupnosti od njene registracije dalje. Prednost te rešitve je, da poenostavi upravljanje postopka, vendar se lahko uporabi le, če se s tem strinjata oba partnerja. V primeru nesoglasja bo pravo, ki se uporablja in ga je določilo sodišče na predlog partnerja, urejalo premoženjskopravne posledice registrirane partnerske skupnosti od trenutka, ko sta partnerja določila zadnje običajno prebivališče v državi, katere pravo eden od njiju navaja kot pravo, ki naj se uporablja. ¹¹⁵ Kot je izrecno določeno v drugem odstavku 26. člena, pa uporaba te izjeme ne sme negativno vplivati na tretje osebe. Zanje se še naprej uporablja pravo, po katerem je bila registrirana partnerska skupnost.

5. *Pojem »običajno prebivališče«*

V Uredbi 2016/1104 ¹¹⁶ je bila uvedena možnost, da partnerja določita pravo, ki se uporablja za premoženjskopravne posledice njune registrirane partnerske skupnosti, na podlagi posebnih naveznih okoliščin iz 22. člena, in sicer: a) pravo države, v kateri imata partnerja ali eden od njiju v času sklenitve dogovora običajno prebivališče; b) pravo države, katere državljanstvo ima eden od

¹¹² Tako je določeno v besedilu točke (b) drugega odstavka 28. člena Uredbe 2016/1104.

¹¹³ Za podrobnejšo analizo uporabe teh pojmov v evropskem družinskem pravu, glej Boele-Woelki, K., Detlhoff, N. in Gephart, W. (ur.) (2016). *Family Law and Culture in Europe* Cambridge-Antwerp-Portland: Intersentia. XVII–360.

¹¹⁴ Ureditev, določena v Uredbi 2016/1104 na področju prava, ki se uporablja, če ga partnerja ne izbereta, se precej razlikuje od ustrezne ureditve iz 26. člena Uredbe 2016/1103. Zlasti je predvidenih več meril za določitev, katero pravo se uporablja na podlagi pojma »običajno skupno prebivališče«. Sodišče bo moralo namreč na podlagi trajanja skupnega prebivališča para v določeni državi preveriti, kakšno pravo se uporablja, če zakonec izjemoma predlaga uporabo prava države, ki ni država, v kateri je par določil običajno skupno prebivališče po sklenitvi zakonske zveze.

¹¹⁵ Če sta partnerja pred določitvijo običajnega skupnega prebivališča sklenila dogovor, se ureditev iz drugega odstavka 26. člena seveda ne uporablja, kot je izrecno določeno v zadnjem delu drugega odstavka 26. člena, ki se glasi: »Ta odstavek se ne uporablja, kadar partnerja pred določitvijo zadnjega običajnega skupnega prebivališča v tej drugi državi skleneta dogovor o ureditvi premoženjskih razmerij med partnerjema«.

¹¹⁶ Uredba (EU) št. 2016/1104, opomba št. 4 zgoraj.

partnerjev ali bodočih partnerjev v času sklenitve dogovora; c) pravo države, po katerem je bila ustanovljena registrirana partnerska skupnost.

Če partnerja ne izbereta prava, se v skladu z določbami 26. člena Uredbe uporablja pravo države, v kateri je bila registrirana partnerska skupnost. Poleg tega se, na podlagi točke (a) drugega odstavka 26. člena, lahko v primeru, da eden od partnerjev to zahteva, uporabi pravo države, v kateri je imel par zadnje običajno skupno prebivališče za daljše obdobje. Ta možnost je izjema od splošnega pravila iz prvega odstavka 26. člena, ker omogoča premostitev morebitnega neskladja med partnerjema z uporabo različnih meril.¹¹⁷ Enako se tudi točki (a) in (b) prvega odstavka 22. člena ter točki (a) in (b) prvega odstavka 26. člena Uredbe (EU) 2016/1103 sklicujeta na običajno prebivališče in na državljanstvo kot navezni okoliščini za določitev prava, ki se uporablja za premoženjska razmerja med zakoncema.

Evropski zakonodajalec na področju, ki ga obravnavata Uredba 2016/1104 in Uredba 2016/1103, daje prednost navezni okoliščini **običajnega prebivališča**.¹¹⁸ Videti je, da je ta izbira utemeljena s potrebo po enotni razlagi prava, glede na naraščajoče število čezmejnih parov in prosto gibanje oseb.¹¹⁹ Ob upoštevanju teh vidikov je videti, da navezna okoliščina običajnega prebivališča vsebuje potrebno prožnost za določitev kraja, v katerega se je par dejansko vključil. Gre za transverzalno navezno okoliščino, ki je prevladala na račun drugih, na primer stalnega prebivališča,¹²⁰ potem, ko je bila določena v drugih evropskih predpisih, med drugim v Uredbi 2201/2003, Uredbi 1259/2010 in Uredbi 650/2012.¹²¹

Uporaba **stalnega prebivališča** kot navezne okoliščine je bolj problematična tako zaradi razlik med sistemoma *common law* in *civil law* kot tudi zaradi različne opredelitve v posameznih ureditvah.¹²² Poleg tega pojem stalnega prebivališča temelji predvsem na ekonomskih vidikih življenja državljana, medtem ko se običajno prebivališče nanaša na življenjsko skupnost partnerjev in torej poleg poklicnega upošteva tudi osebno življenje para. Zato je v evropskem prostoru navezna okoliščina običajnega prebivališča začela prevladovati nad stalnim prebivališčem, ker omogoča razlago, ki lahko upošteva zapletene družinske okoliščine čezmejnih parov. Zakonodajalec EU pa v številnih uredbah (tudi v Uredbah 2016/1104 in 2016/1103) ni določil opredelitve običajnega prebivališča,

¹¹⁷ Bruno, P., opomba št. 14 zgoraj, 206–210; Bruno, P., *I Regolamenti UE n. 1103/16 e n. 1104/16 sui regimi patrimoniali della famiglia: struttura, ambito di applicazione, competenza giurisdizionale, riconoscimento ed esecuzione delle decisioni*. Na www.distretto.torino.giustizia.it; Colonna, G.V. (2019). *Il Regolamento europeo sui regimi patrimoniali tra coniugi*. *Notariato*, 308.

¹¹⁸ Merilo običajnega prebivališča je bilo sprejeto v Uredbi (EU) 1259/2010, Uredbi (EU) 650/2012, Uredbi (EU) 2016/1103 in Uredbi (EU) 2016/1104, glej <https://eur-lex.europa.eu>; Calò, E. (2017). *Variazioni sulla professio iuris nei regimi patrimoniali delle famiglie*. *Rivista del Notariato*, I, 3–8; Cipriani, N. (2019). *Rapporti patrimoniali tra coniugi, norme di conflitto e variabilità della legge applicabile*. *Rassegna di diritto civile*, I, 27–29.

¹¹⁹ Glede vidikov običajnega prebivališča in državljanstva, glej Clerici, R. (2019). *Alcune considerazioni sull'eventuale ampliamento del ruolo della residenza abituale nel sistema italiano di diritto internazionale privato*. V C. Campiglio (ur.), *Un nuovo diritto internazionale privato*. Milano: Cedam. 56–64.

¹²⁰ Glej IV. poglavje spodaj. Glej o tem Rogerson, P. (2000). *Habitual residence: the new domicile?*. 9, *Int'l & Comp. L.Q.* 86, 86–96.

¹²¹ Merilo običajnega prebivališča je bilo sprejeto tudi v Uredbah Rim I in Rim II v zvezi s pravom, ki se uporablja za pogodbene in nepogodbene obveznosti. Glej Cazorla González, M.J. *Matrimonial property regimes after the dissolution by divorce: connections and variables that determine the applicable law*. V J. Kramberger Škerl, L. Ruggeri, F.G. Viterbo (ur.), opomba št. 16 zgoraj, 40–48; Damascelli, D. (2019). *Applicable law, jurisdiction, and recognition of decision in matters relating to property regimes of spouses and partners in European and Italian private international law*. *Trust & Trustees*, 6–11.

¹²² Consolo, C. (2018). *Profili processuali del Reg. UE 650/2012 sulle successioni transnazionali: il coordinamento tra le giurisdizioni*. *Rivista di diritto processuale civile*, 18–20.

tako da je ta ostala predmet »avtonomne« razlage Sodišča Evropske unije.¹²³ V skladu z ustaljeno sodno prakso je »običajno prebivališče« kraj, kjer obstajajo dejanske povezave med posameznikom in družbenim okoljem. Gre za oceno, ki je ni mogoče opraviti s sklicevanjem na prijavljeno prebivališče ali na državljanstvo, če je mogoče ugotoviti, da so glavni in stalni vidiki življenja para osredotočeni na drugem kraju.¹²⁴ V tem smislu je podana široka razlaga, ki omogoča premagati različnosti posameznih ureditev in varovati interese para ob upoštevanju osebnih, ekonomskih in družbenih vidikov. Na ta način naj bi premagali težave pri določitvi prava, ki se uporablja za premoženje čezmejnih parov, ne da bi morali ločevati med zakonsko zvezo in registriranimi partnerskimi skupnostmi.¹²⁵

Pojem običajnega prebivališča omogoča analizo številnih raznovrstnih dejavnikov, ki omogočajo uravnoteženje vidikov, pomembnih za določitev prava, ki bo urejalo določeno zadevo. Prebivališče se mora razumeti kot kraj, kjer je zadevna oseba ustalila **stalno ali začasno središče svojih življenjskih in ekonomskih interesov**, pri čemer je treba upoštevati vse pomembne vidike družbene realnosti, ki so k temu pripomogli. Izraz »običajno« je torej treba razlagati samostojno, ne samo glede na okvir, v katerega spadajo določbe Uredb 2016/1103 in 2016/1104, ampak tudi na podlagi trajnosti in družbene vključenosti, ki jo čezmejni par izkazuje na določenem ozemlju.

5.1. Običajno prebivališče v osebnih družinskih razmerjih

Pri opredelitvi običajnega prebivališča lahko pomaga sodna praksa na področju osebnih razmerij v družini, kjer Sodišče Evropske unije poudarja, da je za njegovo določitev treba upoštevati vse zadevne interese.

Kot je poudarilo Sodišče Evropske unije, je treba pojem običajno prebivališče razlagati ob upoštevanju okoliščin posameznega primera in ob spoštovanju družinskih razmer. V zadevi *A* (C-523/07), je moralo na primer¹²⁶ Sodišče Evropske unije¹²⁷ v skladu s prvim odstavkom 8. člena Uredbe 2201/2003 preveriti običajno prebivališče mladoletnih otrok, ki so formalno prebivali na Švedskem, vendar so se že dalj časa nahajali na Finskem, kjer niso imeli stalne nastanitve, niti niso obiskovali pouka, mati pa jih je nenehno izpostavljala razmeram, ki so resno ogrožale njihovo zdravje.

Sodišče Evropske unije je izjavilo, da je treba običajno prebivališče določiti na podlagi interesov otroka in kriterija povezanosti z ozemljem, kjer se nahajajo. Upoštevati je treba tudi posebne

¹²³ V poročilu A. Bórrasa o razlagi konvencije v Haaški konferenci o mednarodnem zasebnem pravu, na <https://eur-lex.europa.eu/>, je pojem običajnega prebivališča opredeljen na podlagi sodne prakse Sodišča Evropske unije kot »kraj, kjer je zadevna oseba, da bi le-ta imel stalni značaj, ustalila stalno ali začasno središče svojih življenjskih interesov, pri čemer je [...] treba upoštevati vse pomembne dejanske vidike«. Glej o tem Mellone, M. (2010). *La nozione di residenza abituale e la sua interpretazione nelle norme di conflitto comunitarie*. *Rivista di diritto internazionale privato e processuale*. 691–693; Maroz, C.A. (2014). *Il Regolamento (UE) 650/2012: la determinazione della "residenza" e altri problemi*. V *Eredità internazionale: italiani con beni all'estero e stranieri con beni in Italia*. Milano: Consiglio Notarile, 3.

¹²⁴ Večja mobilnost državljanov prispeva k nastajanju čezmejnih parov, ki imajo različne kulturne identitete in potrebujejo pravno varstvo, ki ustreza družbeni resničnosti, ki postaja vse bolj zapletena.

¹²⁵ Ruggeri, L., opomba št. 10 zgoraj.

¹²⁶ Sodba Sodišča Evropske unije z dne 2. aprila 2009, C-523/07. Glej o tem Lamont, R. (2007). *Habitual Residence and Brussels II-bis: Developing Concepts for European Private International Family Law*. *Journal of Private International Law*, III, 261–281; Joubert, N., *La dernière pierre (provisoire?) à l'édifice du droit international privé européen en matière familiale. Les règlements du 24 juin 2016 sur les régimes matrimoniaux et les effets patrimoniaux des partenariats enregistrés*. Opomba št. 2 zgoraj, 3–17.

¹²⁷ Glej tudi sodbo Sodišča Evropske unije z dne 27. novembra 2007, C-435/06.

dejanske okoliščine in razloge za bivanje na ozemlju države članice, šolanje, znanje jezikov ter družinske in socialne vezi otroka.¹²⁸ V sodni praksi je poudarjeno, da so pomembni tisti vidiki »običajnosti«, ki se nanašajo na fizično prisotnost posameznika ali para na ozemlju države, ki ni občasna ali začasna.¹²⁹ Dejavniki integracije otroka v družbeno in družinsko okolje pa v vsakem primeru ostajajo spremenljivi.¹³⁰

Običajno prebivališče v Združenem kraljestvu pa ni bilo priznано otroku, rojenemu v tretji državi, katerega oče je bil britanski državljanu, mati pa je bila bangladeška državljanica (UD proti XB, C-393/18). V tem primeru sta oba starša stalno prebivala v Združenem kraljestvu, vendar je bil otrok rojen v Bangladešu, kjer sta potem mati in otrok tudi živela, saj ju je v to prisilil oče. Mati se je nato želela vrniti v Anglijo, da bi otroku tam določila običajno prebivališče. Sodišče je menilo, da ne nezakonito ravnanje enega od staršev nad drugim, katerega posledica je rojstvo otroka v tretji državi, ne kršitev temeljnih pravic matere ne dopuščata, da bi se štel, da lahko ima otrok običajno prebivališče v skladu s prvim odstavkom 8. člena Uredbe 2201/2003 v državi članici, v kateri nikoli ni bil.¹³¹ Prebivališče se lahko opredeli kot običajno, če »obstajajo značilni kazalniki, povezani s trajnim prebivanjem para ali namenom strank, da si uredita skupno življenje v določeni državi«.¹³²

Sodišče se na pojem običajno prebivališče sklicuje zaradi varstva otroka, vendar se pojem vedno razlaga široko in nikoli samodejno. Sodišče mora v bistvu opraviti zapleteno analizo subjektivnih in objektivnih dejavnikov.

Včasih je treba za določitev običajnega prebivališča otroka predhodno določiti kraj, kjer je živel par. Tako je Sodišče Evropske unije v zadevi HR proti KO (C-512/17) menilo, da se otrokovo običajno prebivališče ujema s krajem, ki dejansko zanj pomeni središče njegovih življenjskih interesov. V tem primeru je poljska državljanica predlagala sodišču, naj prebivališče otroka določi v kraju njenega lastnega prebivališča. Otrok je imel dvojno državljanstvo in je govoril poljsko, vendar je živel z materjo v Belgiji, kjer ga je redno obiskoval oče, ki je belgijski državljan. Zato, čeprav je družinsko okolje otroka v veliki meri določeno s tistim od staršem, s katerim vsakodnevno živi, pa je tudi drugi od staršev del tega okolja, dokler ima otrok še vedno redne stike z njim. Običajno prebivališče kot navezna okoliščina torej ni statično, ampak se razlikuje glede na okoliščine¹³³

¹²⁸ Zadeva C-523/07, opomba št. 127 zgoraj, 127. Glede običajnega prebivališča glej Storme, H. (2008). *Compétence internationale en matière d'autorité parentale. Résidence habituelle de l'enfant. Revue du droit des étrangers*, 650–660; Marino, S. (2010). *Nuovi criteri interpretativi per la determinazione della giurisdizione in materia di responsabilità genitoriale: la nozione di residenza abituale dei minori in una recente sentenza della Corte di giustizia CE. Rivista di diritto processuale*, 467–476; Chiappetta, G. (2019). *La «semplificazione» della crisi familiare: dall'autorità all'autonomia*. V P. Perlingieri in S. Gioia (ur.). *Comunioni di vita e familiari tra libertà, sussidiarietà e inderogabilità*. Napoli: Edizioni Scientifiche Italiane, 435–464.

¹²⁹ Sklepni predlogi generalne pravobranilke J. Kokott, predstavljeni 29. januarja 2009, C-523/07, kjer je v 44. točki navedeno, da se volja staršev, da se z otrokom stalno naselijo v drugi državi, izraža v zunanjih okoliščinah, kot sta nakup ali najem stanovanja. Glej o tem Viganotti, É. (2018). *La notion de "résidence habituelle" de l'enfant selon la CJUE* 'Gazette du Palais', 40, 24–26; Nourissat, C. (2017). *Encore et toujours la résidence habituelle de l'enfant. Procédures*, 4, 24–25.

¹³⁰ Glede sodne prakse o običajnem prebivališču otroka, glej tudi sodbo Sodišča Evropske unije z dne 8. junija 2017, C.G., OL. proti PQ, C-111/17.

¹³¹ Sodba Sodišča Evropske unije z dne 17. oktobra 2018, UD proti XB, C-393/18.

¹³² Sodbe Sodišča Evropske unije z dne 14. februarja 1995, *Finanzamt Köln-Alstadt* proti *Schumacker*, C-279/93; z dne 14. septembra 1999, *Gschwind* proti *Finanzamt Aachen-Außenstadt*, C-391/97, in z dne 16. maja 2000, *Patrik Zurstrassen* proti *Administration des contributions directes*, C-87/99.

¹³³ Sodba Sodišča Evropske unije z dne 28. junija 2018, HR proti KO, C-512/17, *Prokuratura Rejonowa Poznań Stare Miasto w Poznaniu*; Mancini, F. (2014). *Regimi patrimoniali della famiglia e prospettive di innovazione. Rassegna di diritto civile*, 172–174.

posameznega primera. Glede na vedno večjo mobilnost oseb na območju brez notranjih meja, ki je privedla do pogostejših selitev parov, je običajno prebivališče kot navezna okoliščina primerno za poenostavitev določitve prava, ki se uporablja, in omogoča ohranitev vrednot, ki izhajajo iz različnih pravnih sistemov. To omogoča dejstvo, da je določitev običajnega prebivališča odvisna od okoliščin posameznega primera.¹³⁴

5.2. Običajno prebivališče v premoženjskih družinskih razmerjih

Pojem običajno prebivališče povezuje tudi premoženjske in osebne vidike razmerij v družini. Sodišče Evropske unije je v zadevi *MH, NI* proti *Oj, Novo Banco SA* že odločalo v zadevi glede postopka zaradi insolventnosti zoper par, ki ni opravljal gospodarske dejavnosti.¹³⁵ Vprašanje se je nanašalo na par, ki je delal in prebival v Angliji, vendar je predlagal začetek postopka zaradi insolventnosti na Portugalskem, kjer sta bila partnerja lastnika edine nepremičnine. *Tribunal da Relação* je menil, da je običajno prebivališče para v Združenem kraljestvu, saj je tam njuno središče interesov. V sklepnih predlogih generalnega pravobranilca¹³⁶ pa je nasprotno navedeno, da meril, ki se uporabljajo v okviru Uredbe 2201/2003 za opredelitev kraja običajnega prebivališča, ni mogoče prenesti na Uredbo 2015/848. Za kraj središča dolžnikovih glavnih interesov bi moral veljati kraj rednega poslovanja dolžnika, ki je preverljiv za tretje osebe. Središče interesov para mora biti torej določeno ob upoštevanju, kako družbeno okolje, v katerem par živi, dojema upravljanje družinskega premoženja. Kraj se lahko določi glede na varstvo legitimnih pričakovanj tretjih oseb in glede na to, kako družba prepoznava pravni položaj para, kot je videti od zunaj.

Pri razlagi je treba torej dati prednost elementom, ki vplivajo na premoženjski položaj dolžnika in ne tistim, ki se nanašajo na družbeni ali družinski položaj. Ta pristop pa ne more veljati tudi za medosebna razmerja, ki imajo ekonomske posledice, kakršno je zakonsko razmerje ali razmerje med člani iste družine. Take vezi lahko namreč »vplivajo na položaj dolžnika v zvezi z njegovim premoženjem in ga lahko spodbudijo k sklepanju transakcij s tretjimi osebami«¹³⁷. Obveznosti, prevzete zaradi potreb družine, niso omejene na razmerja v paru, ampak nujno segajo tudi onkraj para in vplivajo na številne vidike skupnega življenja.¹³⁸ Meja, ki ločuje ekonomski položaj od družinskega položaja para, je torej skoraj vedno zabrisana. Generalni pravobranilec zato menil, da mora biti središče glavnih interesov para v državi, na katere ozemlju ima običajno prebivališče, ker v tem kraju zakonca preživljata daljša obdobja zasebnega življenja in tam redno poslujeta.¹³⁹ V sodni praksi je torej merilo povezave med osebnimi in premoženjskimi razmerji določeno na podlagi dejanske analize elementov, ki se nanašajo na konkretni primer.

V evropsko pravo je bilo s pojmom običajnega prebivališča v bistvu uvedeno merilo presoje, ki izhaja iz analize posameznega primera in ne upošteva samo ekonomskih vidikov.¹⁴⁰

¹³⁴ Clerici, R., opomba št. 120 zgoraj, 62–65; Salerno, F., opomba št. 82 zgoraj, 36–42.

¹³⁵ Sodba Sodišča Evropske unije z dne 30. aprila 2020, *MH, NI* proti *Oj, Novo Banco SA*, C-253/19.

¹³⁶ Sklepni predlogi generalnega pravobranilca Macieja Szpunarja, predstavljeni 30. aprila 2020, točka 45.

¹³⁷ Glej točko 46 Sklepnih predlogov generalnega pravobranilca Macieja Szpunarja, predstavljenih 30. aprila 2020 v zadevi C-253/19, opomba št. 137 zgoraj.

¹³⁸ Ruggeri, L., opomba št. 10 zgoraj.

¹³⁹ Sklepni predlogi v zadevi C-253/19, opomba št. 138 zgoraj, točka 65.

¹⁴⁰ Prim. glede tega Perlingieri, P. (2006). *Il diritto civile nella legalità costituzionale*. Napoli: Edizioni Scientifiche Italiane, 348.

Pojem običajno prebivališče je uporabilo tudi francosko sodišče pri določitvi prava, ki se uporablja za dedovanje v zadevi *J.P. Smet*.¹⁴¹ V oporoki je zapustnik določil pravo zvezne države Kalifornije, kjer naj bi imel prebivališče. Francosko sodišče je na zahtevo dedičev na podlagi 21. člena Uredbe 650/2012 in po celoviti oceni dejanskih okoliščin življenja zapustnika v letih pred smrtjo ugotovilo, da je središče družinskih interesov in družbenega življenja zapustnika ostalo v Franciji, zato je štelo, da je zapustnikovo zadnje običajno prebivališče v Franciji, in odločilo, da se uporablja francosko pravo.

Običajno prebivališče kot merilo, po katerem partnerja izbereta pravo, ki se uporablja, je torej treba razlagati z avtonomno razlago, ki se odmakne od nacionalnih ureditev in poleg formalne analize obravnava tudi materialne vidike. To ne izključuje možnosti, da bo razlaga sodišč v drugih državah članicah drugačna, v vsakem primeru pa se pričakuje, da bo obrazložitev razumna in bo uravnotežila načela in vrednote ter presegala pluralnost pristojnosti.¹⁴²

Sodišče Evropske unije na ta način usmerja nacionalna sodišča. Njegovih stališč naj ne uporabi le sodišče, ki je zastavilo vprašanje za predhodno odločanje, ampak naj jih upoštevajo tudi sodišča drugih držav članic ob spoštovanju načel, značilnih za posamezne ureditve.¹⁴³ Kot je navedeno v uveljavljeni teoriji¹⁴⁴, »se enotnost zagotavlja s povezovanjem in vključevanjem načel in pravil iz nacionalnih, nadnacionalnih in mednarodnih virov«. Očitno je torej, da je potrebno sodelovanje med evropskimi in nacionalnimi sodišči, ker se z medsebojnim dialogom dopolnjuje in usklajuje proces harmonizacije evropskega prava in prava držav članic, ob spoštovanju različnih nacionalnih identitet.¹⁴⁵

6. Navezna okoliščina državljanstva

Uredba 2016/1104 v točki (b) 22. člena določa možnost izbire prava države, katere državljanstvo imata partnerja ali bodoča partnerja v času sklenitve dogovora. Državljanstvo je merilo, ki ga je mogoče takoj določiti, saj temelji na zanesljivih okoliščinah.¹⁴⁶

Državljanstvu, ki se razume kot razmerje med državljanom in državo, se je pridružil pojem »evropsko državljanstvo«,¹⁴⁷ ki je povezovanju državljanov dodal novo razsežnost, ki ne temelji več samo na ekonomskih vidikih.

Evropsko državljanstvo ni nadomestilo nacionalnega, ampak je podelilo vrsto pomembnih dodatnih pravic vsem državljanom v Evropski uniji. *Status* evropskega državljana omogoča enako

¹⁴¹ Glej *Tribunal de Grande Instance de Nanterre, Ordonnance de Mise en Etat, rendue le 28 May 2019, n. 18/01502*. Na www.dalloz-actualite.fr; Kunda, I., Winkler, S. in Pertot, T., III. poglavje spodaj..

¹⁴² Perlingieri, P. (2010). *Applicazione e controllo nell'interpretazione giuridica*. *Rivista di diritto civile*, 317–342.

¹⁴³ Perlingieri, P. (2011). *Diritto comunitario e identità nazionali*. *Rassegna di diritto civile*, 530–545.

¹⁴⁴ Glej Perlingieri, P.. *Applicazione e controllo nell'interpretazione giuridica*. opomba št. 143 zgoraj, 341–342.

¹⁴⁵ Perlingieri, P. (2014). *Il rispetto dell'identità nazionale nel sistema italo-europeo*, *Il Foro napoletano*, 451–453; Carapezza Figlia, G. (2013). *Tutela dell'onore e libertà di espressione. Alla ricerca di un »giusto equilibrio« nel dialogo tra Corte europea dei diritti dell'uomo e giurisprudenza nazionale*. *Diritto di famiglia e delle persone*, 1012–1014; Alpini, A. (2018). *Diritto italo-europeo e principi identificativi*. Napoli: Edizioni Scientifiche Italiane, 130–139.

¹⁴⁶ Clerici, R., opomba št. 120 zgoraj, 2–23.

¹⁴⁷ Pojem državljanstva Unije je bil uveden z Maastrichtsko pogodbo iz leta 1992, na www.europarl.europa.eu.

pravno obravnavo, med drugim pravico do prebivanja v drugi državi članici, tako da je evropsko državljanstvo postalo podlaga za pravico do prostega gibanja.¹⁴⁸

Ozemlje držav članic je postalo območje svobode, varnosti in pravice.¹⁴⁹ Državljeni imajo pravico do prostega gibanja, pri tem pa ohranijo svoj osebni status in družinske okoliščine.¹⁵⁰ V zadevi *Uwe Rüffler proti Dyrektor Izby Skarbowej we Wrocławiu Ośrodek Zamiejscowy w Wałbrzychu*¹⁵¹, v kateri je bil obravnavan predlog poljskega državljana, ki se je preselil v Nemčijo, da se mu prizna pokojninska obravnava z znižanim davkom, je Sodišče izjavilo, da *status* državljana Unije državljanom v enakem položaju omogoča, da se jih neodvisno od državljanstva enako pravno obravnava, kar utruje pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic.

V Uredbi 2016/1104 ni nobenega sklicevanja na partnerje z več državljanstvi. Drugače je v Uredbi 2016/1103, kjer drugi odstavek 26. člena določa, da se, če imata zakonca v času sklenitve zakonske zveze več kot eno državljanstvo, uporablja samo navezna okoliščina skupnega prebivališča ali navezna okoliščina najtesnejše povezanosti.

Zapletenost te problematike je bila obravnavana tudi v uvodni izjavi 49, kjer je navedeno, da je vprašanje, kako obravnavamo osebo, ki ima več državljanstev, predhodno vprašanje, ki ne spada na področje uporabe Uredbe 2016/1104. To vprašanje bi zato bilo treba reševati v skladu z nacionalnim pravom in mednarodnimi konvencijami, ob doslednem spoštovanju splošnih načel Unije.¹⁵² V 49. uvodni izjavi je pojasnjeno tudi, da ta obravnava ne bi smela vplivati na veljavnost izbire prava, ki se uporablja, če sta partnerja pravo izbrala v skladu z določbami Uredbe. V vsakem primeru gre za merilo, ki izvira iz načela preprečevanja diskriminacije glede na državljanstvo.¹⁵³

Ker Uredba 2016/1104 ne vsebuje nobene posebne določbe o osebah z več državljanstvi, mora razlagalec uporabiti sodno prakso v zvezi z zakonskimi spori, ki se je oblikovala na tem področju, tako da z razlago zagotovi enotno presojo različnih oblik družin.¹⁵⁴ Glede tega je Sodišče Evropske unije v zvezi s postopkom razveze zakonske zveze v zadevi *Laszlo Hadadi proti Csilla Marta Mesko Hadadi* menilo, da so pristojna sodišča obeh držav članic, katerih državljana sta zakonca, in da lahko zakonca prosto izbereta sodišče države članice, pri katerem bo obravnaval spor.¹⁵⁵ Dovoljen je torej

¹⁴⁸ Glej Predlog Uredbe Sveta o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, ter priznavanju in izvrševanju sodnih odločb na področju premoženjskopравnih posledic registriranih partnerskih skupnosti, Bruselj, 16. marca 2011, COM(2011) 127 final, 2011/0060 (CSN), na www.europarl.europa.eu.

¹⁴⁹ Glej Poročilo o državljanstvu EU iz leta 2010. Odpravljanje ovir za pravice državljanov EU. Bruselj, 27. oktobra 2010, COM(2010) 603 final, na <https://eur-lex.europa.eu>.

¹⁵⁰ Ruggeri, L., opomba št. 10 zgoraj.

¹⁵¹ Sodba Sodišča Evropske unije z dne 23. aprila 2009, *Uwe Rüffler proti Dyrektor Izby Skarbowej we Wrocławiu Ośrodek Zamiejscowy w Wałbrzychu*, C- 544/07.

¹⁵² Glej Baratta, R. (2016). *Riconoscimento dello stato personale e familiare straniero: una prospettiva basata sui diritti*. *Rivista di diritto internazionale privato e processuale*, 413–415.

¹⁵³ V 18. členu PDEU je določeno, da je pri uporabi Pogodb prepovedana vsakršna diskriminacija glede na državljanstvo; glej Damascelli, D. (2017). *La legge applicabile ai rapporti patrimoniali tra coniugi, uniti civilmente e conviventi di fatto nel diritto internazionale privato italiano ed europeo*. *Rivista di diritto internazionale*, IV, 1111–1134;

¹⁵⁴ Glede opredelitve ureditve, ki se uporablja za »nove oblike« družin, glej Perlingieri, G. (2018). *Interferenze tra unione civile e matrimonio. Pluralismo e unitarietà dei valori*. *Rassegna di diritto civile*, 102–105, kjer je poudarjeno, da se je treba izogibati ustvarjanju »nepovezanih kategorij ali podkategorij«, ampak je treba oceniti možnost enotne obravnave zakonske zveze in partnerskih skupnosti. Glede skupne osnove za vse oblike družin glej Parente, F. (2017). *I modelli familiari dopo la legge sulle unioni civili e sulle convivenze di fatto*. *Rassegna di diritto civile*, 958–963.

¹⁵⁵ Sodba Sodišča Evropske unije z dne 16. julija 2009, *Laszlo Hadadi proti Csilla Marta Mesko Hadadi*, C-168/08, točka 58.

soobstoj več pristojnih sodišč, ne da bi bila med njimi določena kakršna koli hierarhija. V skladu z obrazložitvijo Sodišča Evropske unije sledi, da ni mogoče presojati, katero državljanstvo je »učinkovito« državljanstvo, ker »bi bila zaradi take razlage posameznikova izbira pristojnega sodišča, zlasti v primeru uveljavljanja pravice do prostega gibanja oseb, omejena«.¹⁵⁶

Zato ni mogoče zaključiti, da je eno državljanstvo učinkovitejše od drugega, niti ko je treba določiti pravo, ki se uporablja.¹⁵⁷ V vsakem primeru ustrezna merila, določena na področju pristojnosti, omilijo problematike, ki izhajajo iz litispendence v postopkih.¹⁵⁸ Eden od inovativnih vidikov Uredb 2016/1104 in 2016/1103 je torej prav ta, da lahko pari različne nacionalnosti poiščejo ustrezno in posebno ureditev za varstvo premoženjskih vidikov svoje partnerske skupnosti¹⁵⁹ tudi kadar razmerje ne temelji na zakonski zvezi.

7. Prevladujoče prisilne določbe in javni red

Možnost, ki je dana sodiščem, da lahko izključijo uporabo prava določene države, ali da zavrnejo pristojnost, če je pravo, ki se uporablja, v navzkrižju s prisilnimi določbami ali javnim redom, je eden od najobčutljivejših vidikov Uredbe 2016/1104. Prevladujoče prisilne določbe prava sodišča, kjer teče postopek, se še naprej uporabljajo, zato v primeru navzkrižja s pravom, ki se uporablja na podlagi Uredbe, prevladajo prve. Kot je izrecno določeno v 30. členu, ne glede na to, katero pravo se uporablja za premoženjskopravne posledice registriranih partnerskih skupnosti, **prevladujoče prisilne določbe**, namenjene za zaščito javnih interesov države sodišča, kot je njena »politična, socialna ali gospodarska ureditev«, ovirajo uporabo tujega prava, ki bi se lahko sicer uporabljalo na podlagi Uredbe. Način, kako sodišča razlagajo 30. člen, precej vpliva na učinek Uredbe. Sistematična in aksiološka razlaga predpisov, ki urejajo premoženjskopravne posledice partnerskih skupnosti in premoženjskih razmerij zakoncev, kaže, da lahko *lex fori* samo v izjemnih primerih prepreči uporabo tujega prava. Izjemno naravo prevladujočih prisilnih določb potrjuje 30. člen, po katerem so prevladujoče prisilne določbe samo tiste, katerih upoštevanje je bistveno za zaščito javnih interesov. Restriktivno razlago izjem od uporabe tujega prava potrjuje tudi uvodna izjava 52 ki pravi, da je prisilne določbe dovoljeno uporabiti »izjemoma«. Omejevanje uporabe tujega prava pomeni, da ni dosežen splošni cilj Uredbe 2016/1104: več kot je izjem, manjša je predvidljivost ureditve, ki se bo uporabila za posamezno registrirano partnersko skupnost. Prevladujoče prisilne določbe so posebne obvezne določbe, s katerimi se uresničujejo načela, ki urejajo nekatere vidike premoženjskih odnosov in od katerih ni mogoče odstopati. Prevladujoče prisilne določbe bi lahko na tem področju razdrobile ureditev, ki zadeva premoženjske odnose med partnerjema. Določen del premoženja, za katerega bi veljala posebna nacionalna ureditev, ki jo država sodišča uporablja za zaščito bistvenih vidikov nacionalne politike, gospodarstva ali za ohranjanje kulturne krajine ali dediščine, bi bil urejen z *lex fori* in zato izključen iz uporabe enotnih pravil iz Uredbe 2016/1104. »Bistveni« interesi so lahko zaščita državnih financ, varstvo okolja in dela. Ker je v 30. členu naveden samo primer prisilnih določb, je naloga pravnega strokovnjaka, ki mora opredeliti prisilne določbe, torej zelo zahtevna. Na področjih, ki so bila predmet harmonizacije v EU, lahko sodišče

¹⁵⁶ Sodba C-168/08, opomba št. 156 zgoraj, točka 53.

¹⁵⁷ Bruno, P., opomba št. 14 zgoraj, 205–208; Bruno, P., *I Regolamenti UE n. 1103/16 e n. 1104/16 sui regimi di famiglia: struttura, ambito di applicazione, competenza giurisdizionale, riconoscimento ed esecuzione delle decisioni*. Na www.distretto.torino.giustizia.it.

¹⁵⁸ Glej Ruggeri, L., opomba št. 10 zgoraj.

¹⁵⁹ V zadevi C-673/16, opomba št. 34 zgoraj, je pojasnjeno, da pojem zakonec v smislu določb prava Unije o pravicah državljanov držav članic in njihovih družinskih članov do prostega prebivanja, zajema tudi zakonca, ki je istega spola.